

ÚVODNÍ SLOVO

Vážené poradkyně, vážení poradci, vážení čtenáři,

pracovněprávní problematika je v počtu dotazů na občanské poradny sice až na čtvrtém místě, jsou to však často právě problémy v práci, na které se pak nabalují dluhy, exekuce, problémy s bydlením a potřeba sociálních dávek. Nejvíce dotazů z této oblasti práce občanských poraden ve druhém letošním čtvrtletí směřovalo k zániku pracovněprávního vztahu a dále k právům a povinnostem zaměstnance a zaměstnavatele. Velká část asistencí má jedno společné: zaměstnavatelé zneužívají svého postavení silnější strany a spoléhají na to, že se zaměstnanec nebude soudně bránit.

Ve 3. čísle našeho elektronického newsletteru, který vychází v rámci projektu: "Rozvoj Asociace občanských poraden a zpřístupnění jejich služeb dalším partnerským organizacím v neziskovém sektoru", se na pracovněprávní problematiku podíváme podrobněji. V příběhu z občanské poradny Brno si ukážeme obtížné řešení pro člověka v pracovní neschopnosti, v insolventi, nemocného a bez platné nájemní smlouvy se získáním příspěvku na bydlení. Chceme Vás také seznámit se společným projektem energetické firmy Innogy a Asociace občanských poraden a přípravou novely zákona o sociálních službách.

Příjemné podzimní dny přeje

Hynek Kalvoda
Předseda výboru AOP

ZAMĚSTNAVATELÉ Z POZICE SILNĚJŠÍ STRANY OBCHÁZEJÍ ZÁKON TAK, ABY VYHOVOVAL JEJICH POTŘEBÁM

Poradny opakovaně řeší nedodržování pracovně-právních povinností ze strany zaměstnavatelů, a to nejen u pracovníků na dohodu, ale i u pracovních poměrů (např. neproplácení přesčasů a práce o víkendech, nezasílání výplatních pásek, neinformování o směnách v zákonné lhůtě atd.). V období dovolených se každoročně objevují problémy s jejich čerpáním. Zaměstnavatel na poslední chvíli zaměstnanci sdělí, že ho na dovolenou nepustí. V případě zaplaceného zájezdu, na který neodjedou, neuznají zaměstnanci nárok na náhradu. Naopak když odjedou, dostanou neomluvenou absenci od zaměstnavatele.

Nedodržování zákonných podmínek je běžné pro ukončení pracovního poměru. Zaměstnavatelé z pozice silnější strany obcházejí zákon tak, aby vyhovoval jejich potřebám.

U zaměstnanců školských zařízení se jedná např. o uzavírání pracovních smluv na dobu určitou od září do června s příslibem uzavření nové pracovní smlouvy znovu od září tak, aby doba určitá kopírovala akademický školní rok. Zaměstnanci jsou nuceni jít se evidovat na úřad práce na dva měsíce. Tento postup je nepřijatelný, ale přesto se objevuje.

Při okamžitém zrušení pracovního poměru zaměstnancem z důvodu nevyplacení mzdy naráží žadatel na požadavek úřadu práce, aby jako zaměstnanec doložil souhlas zaměstnavatele s podaným okamžitým zrušením pracovního poměru. Pracovníci úřadu práce tím podmiňují zavedení do evidence uchazečů o zaměstnání. Přitom se jedná o jednostranný právní akt a zaměstnanec žádný souhlas zaměstnavatele nepotřebuje. Vedle zdoluhavých řízení ve věcech uznávání nemocí z povolání v případech, kdy zaměstnavatel nesouhlasí a věc se dostane k soudu, se jedná o další systémový problém.

Ve školství se vyskytují situace, kdy ředitelé škol nemohou přidělovat přes prázdniny práci pomocným silám a obchází to tím, že nutí zaměstnance k tomu, aby si nechali na část měsíce vystavit neschopenku. Případně dá zaměstnavatel zaměstnanci výpověď pro porušení pracovních povinností zaměstnancem, byť k žádnému porušení nedochází. Nedodržování zákonných podmínek a povinností se opět týká klientů, kteří pracují jako pomocná síla, kuchaři, osoby se zdravotním postižením či cizinců- tedy skupin závislých na příjmu ze zaměstnání.v

Alarmující je nedodržování zákoníku práce v chráněných dílnách nebo družstvech invalidů. Osoby se zdravotním znevýhodněním jsou brány jako levná pracovní síla. Některé chráněné dílny nebo družstva invalidů zneužívají nízkého socioekonomického statusu svých zaměstnanců. S příspěvkem státu a „pod kontrolou“ úřadu práce dochází k rozsáhlému porušování základních pracovních právních předpisů včetně odměňování, čerpání dovolené, pracovní doby apod. V některých případech zaměstnance donutí k podpisu skončení pracovního poměru bez nároku na odstupné.

Mnoho klientů nátlaku ze strany zaměstnavatele podlehne a zpětné vymáhání nároků je pro ně buď nemožné, nebo velmi problematické. Pokud by se chtěl zaměstnanec účinně bránit, musel by se o své nároky soudit, což představuje časovou a finanční ztrátu a ve většině případů i samotnou ztrátu zaměstnání, což se propisuje do dalších oblastí životních potřeb člověka. Význam pomoci klientům ze strany poradců je důležitý, neboť mnozí zaměstnavatelé stále upřednostňují postup, jak se povinnostem vůči svým zaměstnancům vyhnout.

S velkým očekáváním se poradci připravují novelu zákoníku práce. Dohodáři budou mít nově například od příštího roku nárok na dovolenou nebo příplatky za víkendy či svátky, práci v noci nebo ve ztíženém pracovním prostředí. Cílem je přiblížit práci na dohodu běžnému pracovnímu poměru. Firmám se tím zvýší náklady, a je proto možné, že se budou snažit nová pravidla obcházet prostřednictvím tzv. schwarzsystému, tedy najímám pracovníků na IČO, nebo uzavírání dohod úplně zruší, což může mít negativní dopad například na studenty nebo důchodce.

POMOC SE ZÍSKÁNÍM NÁROKU NA PŘÍSPĚVEK NA BYDLENÍ A PŘI JEDNÁNÍ S PRONAJÍMATELKOU BYTU, PŘÍBĚH Z OBČANSKÉ PORADNY BRNO.

Do občanské poradny v Brně poslala pana Urbana insolvenční správkyň, aby mu zde pomohli vyřídit příspěvek na bydlení. Jak už to v podobných případech bývá, jeho situace nebyla vůbec jednoduchá. Pan Urban již úřad práce na radu správkyňe s žádostí o příspěvek na bydlení kontaktoval, zde mu však bylo sděleno, že s pronajímátelkou nemá „aktivní“ nájemní smlouvu a pokud sepíše novou nájemní smlouvu, dávka mu nebude přiznána. Pronajímátelka přitom pobývá v Itálii a přestože jí napsal již několik zpráv, nemá se k tomu, aby smlouvu prodloužila. V bytě nadále žije, řádně platí nájemné, je bezproblémovým nájemcem.

Pan Urban od roku 2019 prochází procesem oddlužení, pobírá invalidní důchod 1. stupně pro roztroušenou sklerózu a platí výživné na nezletilé dítě. Od ledna 2023 je navíc v dočasné pracovní neschopnosti. Kvůli dluhu na zdravotním pojištění nemůže čerpat příspěvek od zdravotní pojišťovny na speciální výživu, kterou by se měl vzhledem ke svému zdravotnímu stavu stravovat. V pronajatém bytě

Žije pan Urban s přítelkyní, která rovněž pobírá invalidní důchod a má příjem i ze zaměstnání. Její celkový příjem je v součtu 13500 Kč měsíčně. Nájemné včetně služeb činí 12 000 Kč. Sociální situace obou partnerů tak není zrovna ideální a příspěvek na bydlení nutně potřebují.

Po prostudování nájemní smlouvy poradce konstatoval, že vypršela 31.8.2022 a nebyla žádným dodatkem prodloužena. Ve smlouvě bylo navíc ustanovení, které vylučuje použití § 2285 OZ, kdy se nájem prodlužuje automaticky, pokud pronajímatel nevyzve nájemce, aby byt opustil. Na žádost pana Urbana proto poradce sepsal žádost pronajímatelce, aby podepsáním dodatku umožnila panu Urbanovi získat nárok na příspěvek. Pana Urbana též poradce seznámil s podmínkami nároku na příspěvek - z jakých příjmů se při výpočtu vychází včetně toho, že příjem přítelkyně bude posuzován společně, protože je rovněž uvedena v nájemní smlouvě a v bytě žijí spolu.

Při druhé konzultaci o týden později pan Urban oznámil, že pronajímatelka stále nekomunikuje a on si proto hledá byt jinde. Přes Airbnb si našel byt v Brno střed. Nájem by měl být na dobu určitou na 2 roky v celkové výši 12 000 Kč včetně služeb. S majitelkou bytu komunikuje přes WhatsApp. Majitelka je z Polska a bude nutné předem zaplatit kauci 20 000 Kč. Poradce přes katastr nemovitostí zjistil, že vlastníkem bytu je někdo jiný, než s kým pan Urban komunikuje. Upozornil jej proto, že by se mohlo jednat o podvod a doporučil mu požadovat, aby paní doložila, že je oprávněna uzavírat smlouvy a nakládat s bytem.

Ještě během této konzultace, kdy poradce s panem Urbanem dále probral možnost podání žádosti o obecní byt, podmínky řádného ukončení stávajícího nájmu, nebo výši nároku na příspěvek na bydlení dle kalkulačky MPSV, se ozvala paní, která mu nabízela byt. Pan Urban jí totiž emailem odeslal výpis z katastru, že majitelem je někdo jiný. Paní tvrdila, že má plnou moc od skutečného majitele a pan Urban se nemusí ničeho bát. Pak se odmlčela, podle všeho navždy, neboť pochopila, že chystaný podvod byl odhalen. Díky poradně tak pan Urban ušetřil minimálně dvacet tisíc, které údajně majitelka chtěla poslat předem na účet do zahraničí.

Při další konzultaci se už situace pana Urbana začala přece jen obracet k lepšímu. Stávající pronajímatelka zareagovala a nájemní smlouvu prodloužila, byť s nájemným zvýšeným o 400 Kč měsíčně. Bohužel se však zhoršil jeho zdravotní stav a tak mu poradce, kromě vysvětlení náležitostí nové nájemní smlouvy, sdělil, jak žádat o zvýšení invalidního důchodu, resp. přezkoumání zdravotního stavu a tedy i stupně invalidity. Poradce s panem Urbanem také probral jeho možnosti a schopnosti vyplnit a podat žádost o příspěvek na bydlení. Žádost se pan Urban nakonec rozhodl vyplnit sám..

Čtvrtá a zatím poslední konzultace se týkala oddlužení. Díky dlouhodobé pracovní neschopnosti neprobíhaly dostatečné srážky, a pan Urban se proto obává, aby mu nebyla insolvence zrušena. Insolvenční správce jej vyzvala, aby doložil lékařské zprávy, zapracovala do zprávy pro oddlužení změny ve zdravotním stavu a doporučila, aby soud ponechal dlužníka v oddlužení. Poradce nabídl panu Urbanovi pomoc se sepsáním vyjádření pro soud o jeho aktuální situaci, ke které budou přiloženy lékařské zprávy. Od té doby se pan Urban neozval. Lze předpokládat, že příspěvek dostal, prognózu ohledně přiznání vyššího stupně invalidity a pokračování v oddlužení nelze nyní stanovit.

INNOGY A OBČANSKÉ PORADNY ZINTENZIVŇUJÍ POMOC LIDEM VE FINANČNÍ TÍSNĚ (ZE SPOLEČNÉ TISKOVÉ ZPRÁVY)

Společný projekt energetické firmy Innogy a Asociace občanských poraden pomohl v rámci celé České republiky v tomto roce již více než 10 tisícům klientů. Spolupráce Innogy a AOP bude proto intenzivně pokračovat i nadále, mimo jiné edukací v oblasti úsporných opatření v domácnosti nebo energetické či finanční gramotnosti.

„Po nepříjemných zkušenostech statisíců zákazníků v posledních dvou letech se jasně ukazuje, že je vhodné mít dodávky energií nasmlouvané od spolehlivé, renomované a finančně silné společnosti, která se dokáže o své zákazníky postarat. Zákazníkům ve finančních problémech poskytujeme individuální konzultace a jsme schopni nastavit třeba splátkové kalendáře. Když zjistíme, že jsou problémy zákazníka hlubší, doporučíme konzultace a poradenství v nejbližší občanské poradně,“ uvedl David Konvalina, ředitel pro retail a marketing Innogy.

Právě poradenství v oblasti možné pomoci od státu v poradnách AOP meziročně narostlo o 95 %. „S klienty v první řadě hledáme možnosti, jak upravit rodinný rozpočet nebo snížit splátky jejich závazků. Nejčastěji jim pomáháme s vyplněním žádosti o příspěvek na bydlení nebo o jednorázovou dávku mimořádné okamžité pomoci. V závažnějších případech pomáháme s formulováním insolvenčních návrhů a snažíme se informovat také o jiných možnostech řešení jejich dluhů, například formou splátkových kalendářů nebo zastavením či pozastavením exekuce. Bohužel u některých klientů je situace natolik neúnosná, že jim bylo doporučeno podat návrh na povolení oddlužení,“ zdůraznil Hynek Kalvoda.

Společné aktivity Innogy a AOP fungují na celostátní úrovni již dva roky a za tuto dobu se ukázalo, že to byl rozhodně krok správným směrem. „I když v Innogy neregistrujeme dramatický nárůst pohledávek, tak například nezaplacené zálohy za energie mohou být často jedním z prvních signálů, že má zákazník nějaké finanční starosti. V takových případech se vždy snažíme se zákazníkem hledat řešení a spolupráce s AOP je velkým přínosem. Tito lidé totiž často ani netuší, že mají nárok na pomoc od státu nebo si ji sami nedokážou vyřídit. Tato efektivní a koordinovaná pomoc může zákazníky zachránit před pádem do dluhové pasti,“ doplnil David Konvalina.

PREVENCE ROZPADU RODIN A PREVENCE SOCIÁLNÍHO PROPADU RODIN

z projednávání. Nyní se začíná pracovat na velké novele zákona o sociálních službách. Novela se soustředí především na změny organizační, to je na posílení role sociální práce na obcích s rozšířenou působností a dále na systém plánování a síťování. Třetí oblastí, která by měla být součástí připravované novely zákona o sociálních službách je financování a informační systém.

Pokud jde o „posílení role sociální práce na ORP, je zřejmé, že dojde ke sloučení agend na obcích, které budou zahrnovat jak péči o rodinu, koordinátora ubytování, sociální práci s dětmi, tak také zajištění a zprostředkování péče pro osoby se zdravotním postižením. Všechny tyto povinnosti by měl stanovit zákon o rodině, zákon o sociálních pracovnících, zákon o podpoře bydlení a zákon o sociálních službách.

Dle Informace č.: 74 – 2023 NRZP k velké novele zákona o sociálních službách byla původní tzv. krátká novela zákona o sociálních službách, která byla připomínkována v březnu letošního roku, stažena

Zástupce NRZP, Mgr. Václav Krása, v diskusi upozornil na zoufalou situaci pečujících rodin, a to především v souvislosti s vysokou inflací a nezvyšováním příspěvku na péči. Podle vrchní ředitelky Zdislavy Odstrčilové je zvýšení příspěvku na péči v rukou politiků. MPSV ČR má připravené některé varianty, ale musí dojít k politické shodě. Zvýšení příspěvku na péči by mohlo být i součástí zákona o dlouhodobé péči, který by měl být v následujících týdnech ve vnějším připomínkovém řízení.

**SI VÁS DOVOLUJE SRDEČNĚ POZVAT
NA KULATÝ STŮL- SEMINÁŘ S PRACOVNÍM NÁZVEM:**

**PREZENTACE AKTUÁLNÍCH PROBLÉMŮ V SOCIÁLNÍ OBLASTI A PROHLoubENÍ
SPOLUPRÁCE NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ S VEŘEJNOU SPRÁVOU,
KTERÝ SE BUDE KONAT V SENÁTU PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY**

7. listopadu 2023 od 10:00h

Akce se koná pod záštitou paní senátorky Mgr. Miluše Horské.

Program:

1. Úvod, přivítání: Mgr. Miluše Horská; členka Senátu Parlamentu ČR; Mgr. Hynek Kalvoda, předseda Výboru AOP
2. Představení opakovaných a systémových problémů v oblasti sociální politiky ze strany AOP, dalších zúčastněných aktérů: Mgr. Hynek Kalvoda, předseda Výboru AOP a další zástupci organizací
3. Návrhy možných řešení – co můžeme udělat my a co další aktéři: Mgr. Tereza Ševčíková, vedoucí OP ve Valašském Meziříčí, Mgr. Věra Neckářová, vedoucí Občanské poradny REMEDIUM, zástupce Národní rady osob se zdravotním postižením (bude potvrzeno)
4. Kroky vládní zmocněnkyně pro lidská práva v oblasti aktivního přístupu ke skupinám sociálně zranitelných osob: Mgr. Klára Šimáčková Laurenčíková, náměstkyně ministra pro evropské záležitosti, zmocněnkyně pro lidská práva
5. Plány MPSV pro řešení situace sociálně zranitelných osob: PhDr. Martin Kocanda, PhD., ředitel Odboru koncepce sociálních služeb a sociální práce
6. Jak spolupracovat při hledání řešení a co dalšího v sociální oblasti monitorovat či sledovat – řízená diskuze
7. Závěr

Změna programu vyhrazena

Pozvánku s finálním programem zašleme v polovině října 2023.

Kulatý stůl bude financován z projektu „Asociace občanských poraden a zpřístupnění jejich služeb dalším partnerským organizacím v neziskovém sektoru“ podpořeného Úřadem vlády České republiky v rámci dotačního programu Podpora celostátních mezioborových sítí nestátních neziskových organizací 2023.

Newsletter je vydán v rámci projektu „Rozvoj Asociace občanských poraden a zpřístupnění jejich služeb dalším partnerským organizacím v neziskovém sektoru“ financovaného Úřadem vlády České republiky z dotačního programu Podpora celostátních mezioborových sítí nestátních neziskových organizací 2023.